

ABC för pensionssparare
Födda 1954 eller senare
Allmän pension Tjänstepension Privat sparande

Författare: Olle Vejde
Förlag: Olle Vejde Förlag
Milsbo 214, 781 94 Borlänge
0243-610 62
olle.vejde@swipnet.se
ollevejde.se
Fackgranskning: Sven Vejde
Teckning: Annika Gustafsson
Teckensnitt: AGaramond, Arial
Tryckeri: Milsbo Tryckeri 2015
© Olle Vejde

1:a utgåvan
ISBN 978-91-980297-5-8

Några ord innan du börjar

Allmän pension, i dag en självklar rättighet, om än knapp för en del. Men hur började den?

Året är 1914. Det första allmänna pensionssystemet har trätt i kraft. Pensionsåldern är 67 år. För män är full pension som lägst 40 kr och som mest 400 kr, för kvinnor som lägst 36 kr och som mest en bit under 400 kr.

Allt per år förstås.

Årsbeloppet 36 kr är i 2015 års penningvärde cirka 1 650 kr och årsbeloppet 400 kr cirka 18 300 kr.

Motståndet mot reformen har varit hårt. Ett exempel bara: I tidningen Svenska Dagbladet den 21 maj 1913 skriver den internationellt kände nationalekonomen Gustav Cassel att ”de fördärliga verkningarna kommer endast långsamt att träda fullt i dagen, men då blir de desto svårare att avhjälpa”. Han menar också att svenska folket kommer att förslöas och att landet kan bli ett lätt byte för en fiende utifrån.

Tjänstepensionen?

Länge är Sverige ett bondesamhälle med den lantarbetande bunden till en husbonde. Men mot slutet av 1800-talet börjar lönearbete blir allt vanligare. Det är en större frihet för den enskilde men också en ökad otrygghet.

Tanken på pensionskassor tar form och fart. 1917 bildas Sveriges Privatanställdas Pensionskassa, mer känd som SPP. En ålderspension och en änkepension ingår. Pensionsåldern är 62 år för män och 57 år för kvinnor.

En viktig princip är född. Tjänstepension blir en organiserad uppskjuten löneförmån och inte längre en osäkert slående belöning för lång och trogen tjänst.

I dag då?

Vi har två system som är enormt komplicerade.

Kanske finns det gissningsvis något tiotal människor i det här landet som helt förstår dem; själv ser jag mej inte som en av dem. Inte ens Pensionsmyndigheten kan det allmänna pensionssystemet fullt ut. I arbetet med den här boken har jag på dess hemsida hittat tre uppenbara sakfel (varav ett sedermera rättats).

Trots allt har jag vågat skriva boken, som kontinuerligt uppdateras. Nyfikenheten och önskan att se bakom byggenas fasader har drivit mig.

Olle Vejde

Det här finns i boken

Pensionens tre delar 5
Hemsidan minpension.se 6

Del I: Den allmänna pensionen

Du får en snabböversikt

Pensionsmyndigheten. Källa och hjälp 10
Den allmänna pensionens tre delar 12
Underlaget för din pension 13
Pensionsrätter ger pensionsbehållningar 15
Mer om de två pensionsbehållningarna 16
Ökad livslängd. Ny riktålder? 18
Om du fortsätter arbeta 19
Om du flyttar utomlands 20

Pensionsgrundande inkomst, PGI

Två slag av förvärvsinkomst 22
Också vissa sociala förmåner 24
Golv och tak för förvärvsinkomsten 25
Golv och tak för pensionsgrundande inkomst 26

Pensionsgrundande belopp

Fyra olika belopp 28
Vård av egna barn yngre än fyra år. Barnår 29

Högskolestudier 32

Plikttjänstgöring 33

Aktivitets- och sjukersättning 34

Inkomstpensionen

Din pensionsbehållning 36
Uttag av inkomstpension 38
Din första inkomstpension och sedan 39
Följsamhetsindexering vid nytt årsskifte 41

Premiepensionen

Din pensionsbehållning 46
Ditt första fondval 48
Fritt byte av fond eller fonder 50
Fondrådgivare/förvaltningstjänster 51
Premiepensionsappen, en hjälp 52
Se upp med fondavgifterna 53
Överföring av pensionsrätt till närstående 54

Efterlevandeskydd för närstående 55

Uttag av premiepensionen 57

Två sätt att göra första uttag 58

Premiepensionens storlek 59

Garantipensionen

Ett grundskydd för omkring 800 000 62
Hur inkomstpension påverkar garantipension 64
Uttag av garantipension vid 65 år 67
Vid nytt årsskifte omräkning 68

Om du ändrar civilstånd 69
Om du fortsätter arbeta 70
Kort om bostadstillägg, BTP 71

Del II: Tjänstepension

Tjänstepensionärer ofta miljonärer
Nätinformation 75
Tjänstepensionen – en avtalsfråga 76
Två typer av tjänstepension 76
Premiebestämd pension: Två sparformer 78
Avtalsområden och valcentraler. Lönevaxling 79
Valpaketet 81
Vi följer en yrkeskarriär 83
Avgifter 85
Pensionsguiden, en fantastisk nättjänst 86
Två efterlevandeskydd 87
Flytt av tjänstepension 89
Livslängdsantaganden 90
Hemsidan minpension.se 91
Uttag av tjänstepension 92

Del III: Privat sparande

Några råd till den aktive 94
Insättningsgaranti/Investerarskydd 95
Sparande på bankkonto 96
Amortering bolån 97
Historisk tillväxt i värdepapper 98
Avgifter, ett svåröverskådligt område 100
Aktier, ägardelar av ett företag 101
Obligationer, ett slags skuldebrev 104
Fonder, ”korgar” med värdepapper 106
Svensk kapitalförsäkring 110
Investeringssparkonto 112
Avdragsgillt sparande 114
Hemsidan minpension.se 115

Basbelopp 116

Att läsa 116

Register 117

Risk och avgifter är de viktigaste orden.
Pensionsexpert

Pensionens tre delar

Den pension du får kan ha tre delar:

Allmän pension

Den allmänna pensionen administreras av en statlig myndighet, *Pensionsmyndigheten*. Tidigare hade Försäkringskassan ansvaret.

Av de tre delarna är inkomstpensionen normalt den största. Premiepensionen beror av hur aktier och andra värdepapper utvecklas. Garantipensionen är en utfyllnad främst för den som under livet haft små arbetsinkomster eller inga alls.

Tjänstepension

Det är den pension som din eller dina arbetsgivare har betalt för dig.

Amira, som vi ofta ska möta i boken, jobbar på kommunkontoret. Mellan facket och arbetsgivaren finns ett avtal. Arbetsgivaren ska varje år betala pengar till Amiras framtida pension. Pengarna går till hennes tjänstepension.

Det är inte säkert att ett avtal finns där just du arbetar. Hör dig för hos din fackliga förening eller hos din arbetsgivare om vad som gäller. Be att få se avtalet – om ett avtal finns. Saknas avtal är du illa ute!

Privat pension

Det är pengar du själv sparat för din pension. Du kan till exempel ha gjort det i en pensionsförsäkring eller i annat pensionssparande. Det kan också vara pengar du på annat sätt lagt undan för dina äldre år.

Hemsidan minpension.se

Du kan redan nu vilja ha en överblick över din situation. Gå då till hemsidan minpension.se. Den vill ge en samlad bild av ditt pensionskapital. Bilden gäller alla tre delarna: Allmän pension, tjänstepension och privat pension.

Tjänsten är gratis. För inloggning behöver du en e-legitimation eller en personlig kod. En personlig kod går att beställa hos Pensionsmyndighetens Kundservice, 0771-776 776. Det går också att beställa den på Pensionsmyndighetens hemsida pensionsmyndigheten.se. Välj [Dina pensionssidor](#) → [Beställ personlig kod](#). I båda fallen får du koden hemskickad i ett brev.

Efter inloggningen hälsas du välkommen och får bland annat denna översikt:

Välj sedan område efter önskan. Minpension.se har en Kundtjänst med telefonnumret 0771-89 89 89 må-to 8-18, fr 8-17. Man är mycket hjälpsam.

Åldern är det enda som kommer till oss utan ansträngning
Okänd tänkare

Del I

Den allmänna pensionen

Du får en snabböversikt 9

Pensionsgrundande inkomst, PGI 21

Pensionsgrundande belopp, PGB 29

Inkomstpensionen 37

Premiepensionen 47

Garantipensionen 61

Bostadstillägg och pension 71

Du får en snabböversikt

Pensionsmyndigheten. Källa och hjälp	10
Den allmänna pensionens tre delar	12
Underlaget för din pension	13
Pensionsrätter ger pensionsbehållningar	15
Mer om de två pensionsbehållningarna	16
Ökad livslängd. Ny riktålder?	18
Om du fortsätter arbeta	19
Om du flyttar utomlands	20

Pensionsmyndigheten. Källa och hjälp

Vart vänder man sig med frågor kring den *allmänna pensionen*? I första hand till *Pensionsmyndigheten* med dess hemsida pensionsmyndigheten.se. En enorm mängd information finns på den.

Välj förslagsvis Gå i pension och sedan under olika underrubriker.

För uppgifter om din egen situation hos Pensionsmyndigheten, välj Dina pensionsidor. Du behöver en e-legitimation eller en personlig kod. För information om e-legitimation, välj A till Ö (ned-erst) → E-legitimation. En personlig kod går att beställa hos Pensionsmyndighetens Kundservice, 0771-776 776. Det går också att utan inloggning beställa den på Dina pensionsidor; välj Beställ personlig kod. I båda fallen får du koden hemskickad i ett brev.

Det orangea kuvertet. En vårlig hälsning från myndigheten

Varje år skickar Pensionsmyndigheten det *orangea kuvertet* till dig. Normalt får du det med posten. Men du kan, om du vill, få det via nätet. I kuvertet hittar du uppgifter om vad du hittills har till godo. Du får också en ungefärlig prognos för hur stor din *allmänna* pension kan bli när din pensionstid är inne. Jag återkommer i senare kapitel till detaljer om kuvertets innehåll. *Anm:* Jag använder medvetet den oriktiga men uttalsvänliga skrivningen orangea.

Många sätt att ”umgås” med Pensionsmyndigheten

En rad kontaktvägar finns. Klicka på hemsidan på [Kontakta oss](#) (till vänster nedtill).

- E-post.
- Skicka brev: Pensionsmyndigheten, 106 44 Stockholm
- Personlig Kundservice: 0771-776 776, må-to 8–18, fr 8–17.
- Självbetjäning: 0771-776 776; tryck 1. Öppen dygnet runt.
- Besöka servicekontor: Klicka på [Hitta närmaste servicekontor och öppettider](#). Kontoren är till också för Försäkringskassan och Skatteverket.
- Ställ frågor på Facebook.
- Informationsmöten om pensioner. Det går att anmäla sig till schemalagda möten men också att Boka en informatör.

Ordlista att hitta förklaringar i

Du hittar den på [Om Pensionsmyndigheten](#) → [Pensionsordlista](#).

Om jag vill hålla mig uppdaterad

Då är det avdelningen *Aktuellt* på hemsidan du ska gå till.

Avdelningen har tre delar: Aktuellt, Monicas blogg, Fondhändelser.

Pensionärsintyg

Ett intyg som kan ge dig pensionärsrabatter. Du måste ha fyllt 61 och ha tagit ut inkomstpension och/eller premiepension. Det räcker med en andel av en av dem. Välj [Gå i pension](#) → [Beställ pensionärsintyg](#).

En varning dock! Den som har arbetslöshetsersättning och tar ut allmän pension riskerar att få sin dagpenning sänkt. Det beror på att ersättning från a-kassa och pension samordnas. Tala med din a-kassa om vad som kan gälla för dig.

Den allmänna pensionens tre delar

Den allmänna pensionens tre delar är:

- Inkomstpension
- Premiépension
- Garantipension

De allra flesta pensionärer får inkomstpension och premiépension.

Garantipensionen är ett grundskydd. Den går till främst dem som under livet haft små arbetsinkomster eller inga alls. Den rör sig om närmare 800 000 personer. Nästan 80 procent av dem var kvinnor.

Krångliga regler kan skrämma

Reglerna för hur pensionen beräknas är *mycket krångliga*. Du måste lita på att myndigheterna *Skatteverket* och *Pensionsmyndigheten* räknar rätt. Personligen tror jag att de nästan alltid gör det.

Går det att i efterhand kolla att de två myndigheterna gjort rätt?

Ja, men det förutsätter att du under alla år sparat dina inkomstuppgifter. Vem orkar det? Eller har förutseende nog att göra det?

Underlaget för din pension

Din framtida *allmänna pension* byggs gradvis upp under ditt liv. *Varje år* bestämmer Pensionsmyndigheten vad som kan gottskrivas dig och därmed ingå i *årets underlag* för pensionen. Tillskottet har eller kan ha två delar:

Pensionsgrundande inkomst, PGI. Den viktigaste delen av underlaget

PGI grundas i första hand på vad du tjänar på förvärvsarbete. Det kan vara inkomst av anställning men också inkomst av annat förvärvsarbete; enskild näringsverksamhet är ett typfall. Flera sociala förmåner kan ingå, till exempel sjukpenning och a-kassa (arbetslöshetsersättning).

Skatteverket bestämmer din inkomst och minskar den med 7 procent, den allmänna pensionsavgiften. Lite schablonaktigt kan man säga:

$$\text{PGI} = 93 \text{ procent av din inkomst, din lön}$$

Resultatet, PGI, skickar verket till Pensionsmyndigheten.

Pensionsgrundande belopp, PGB. Kompensation för inkomstbortfall

Beloppen är fyra och grundas på

- Barnår: vård av egna barn yngre än fyra år
- Studier vid högskola/universitet
- Pliktjänstgöring i försvaret
- Aktivitetsersättning eller sjukersättning, två sociala förmåner som kan gå till personer med nedsatt arbetsförmåga. Tidigare kallades de förtidspension.

De fyra beloppen ska ses som kompensation för inkomstbortfall. Staten står för kostnaderna. Själv bidrar du inte – annat än via skatten!

Varifrån kommer pengarna?

Från dig och alla andra skattebetalare i Sverige, förstås. Du bidrar på två sätt:

- Via den ålderspensionsavgift på 10,21 procent som din arbetsgivare betalar

- på din lön. Den som är enskild näringsidkare får själv betala avgiften.
- Pengar som staten tar från de allmänna skattemedel du bidragit till.

Varje års underlag har ett tak

Taket är 7,5 gånger årets inkomstbasbelopp. Med 2016 års inkomstbasbelopp 59 300 kr är detta

$$7,5 \times 59\,300 \text{ kr} = 444\,750 \text{ kr}$$

Du kan läsa mer om inkomstbasbeloppet i en bilaga i boken. Där beskriver jag också prisbasbeloppet.

Vad får rymmas under taket?

I första hand den fastställda pensionsgrundande *inkomsten*. Bara om denna är mindre än taket får ett eller flera pensionsgrundande *belopp* tas med, som mest med skillnaden

$$\text{taket} - \text{den fastställda pensionsgrundande inkomsten}$$

För Elias finns år 2016 den fastställda pensionsgrundande inkomsten 433 700 kr och det fastställda pensionsgrundande beloppet 19 500 kr för barnår. Han får tillgodoräkna sig hela den pensionsgrundande inkomsten 433 700 kr, men bara

$$444\,750 \text{ kr} - 433\,700 \text{ kr} = 11\,050 \text{ kr}$$

av det pensionsgrundande beloppet 19 500 kr.

Pensionsrätter ger pensionsbehållningar

För varje års pensionsunderlag är

summan, högst taket, av årets PGI och PGB

grunden för dina pensionsbehållningar, *en för inkomstpension* och *en för premiepension*. Av varje års underlag avsätts 18,5 procent som *pensionsrätter*.

Varje år med underlag ger dig utdelning i pensionsrätter

Av de 18,5 procenten går 16 procentenheter till din *inkomstpension* och 2,5 till din *premiepension*. Obs! Pensionsrätterna är inte en skatt du betalar.

Amira, som vi som sagt ska följa, har ett visst år detta underlag:

Pensionsgrundande inkomst:	225 100 kr
Pensionsgrundande belopp:	
Barnår	88 800 kr
Summa	313 900 kr

Amiras pensionsrätter för året blir 18,5 procent av 313 900 kr = 58 071 kr med fördelningen

- Till inkomstpension: 16 % av 313 900 kr = 50 224 kr
- Till premiepension: 2,5 % av 313 900 kr = 7 847 kr

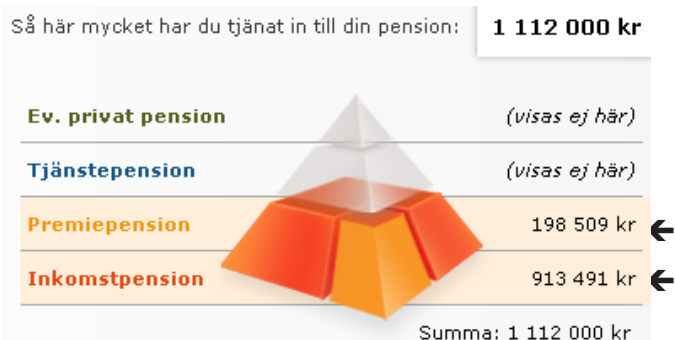
Pensionsrätterna går till två konton för dina pensionsbehållningar

Hos *Pensionsmyndigheten* har du två konton:

- *Kontot för inkomstpension*
Varje års pensionsrätt 16 procent förs in på kontot. Men rätterna står där *inte som pengar* utan som *redovisade fiktiva belopp*. Pengarna bakom dem används i stället till att betala samma års pensioner. Verkliga pengar till *din* pension, när du väl får den, kommer från de då arbetande generationerna.
- *Kontot för premiepension*
Varje års pensionsrätt 2,5 procent sätts in som *pengar* på kontot. Pengarna placeras i fonder. När du tar ut premiepension kommer den från pengarna på kontot.

Mer om de två pensionsbehållningarna

Du hittar uppgifter på Pensionsmyndighetens hemsida pensionsmyndigheten.se. Välj [Dina pensionsidor](#) och logga in (se sidan 10). Nedan kan du se vad vår vän Amira hittills tjänat in till inkomstpension och premiepension.

Amira hittar också en prognos för sin framtida pension. Hon gör det genom att inloggad stå kvar, i menyn till vänster klicka på [Ditt orange kuvert](#) och sedan på kuvertet för det senaste året. Hon får:

Pensionsålder	61 år	65 år	68 år 5 mån	70 år
Belopp per månad	9 000 kr	12 100 kr	14 400 kr	15 900 kr

I det orangea kuvertet hittar Amira vidare en tabell över sina konton för inkomstpension och premiepension.

Förändringar under 2014 i kronor	Inkomstpension	Premiepension	
Värde 2013-12-31	913 491	188 215	
Insatt pensionsrätt för 2013	50 224	7 847	
Arvsvinst från avlidnas pensionskonton	592	117	
Administrations- och fondavgift	- 322	- 374	
Värdeförändring	24 363	59 573*	
Värde 2014-12-31	988 348	255 378	= 1 243 726 kr

*Här ingår 214 kr i ränta på pensionsrätten för 2013.

De två behållningarna räknas om varje år

Omräkningen sker på *ett* sätt för behållningen för inkomstpension och på *ett annat* för behållningen för premiepension.

Inkomstpensionen

Omräkningen sker främst med hjälp av två index ("beräkningsmått"), det ena för föregående år och det andra för det nya året. Måtten bygger på två faktorer:

- Hur den pensionsgrundande inkomsten hos den vuxna arbetande befolkningen under 65 år utvecklats. Löneökningar och minskad arbetslöshet är alltså bra för din pension. Motsatsen är negativt för den.
- Hur konsumentpriserna på vanliga varor och tjänster utvecklats.

Intressant för dej som blivande pensionär är hur värdet på din behållning förändras. För de flesta åren efter systemets start har förändringen varit positiv. Undantag är åren 2010, 2011 och 2014. Åren 2015 och 2016 blev positiva och en prognos från Pensionsmyndigheten talar om en uppgång också åren 2017–2019.

Ett av åren fick Amira en värdeminskning av sin behållning med 38 181 kr. Ett annat av åren däremot blev det en värdeökning med 24 363 kr; se i tabellen på förra sidan.

Premiepensionen

Omräkningen bygger på hur de fonder man valt har utvecklats under året.

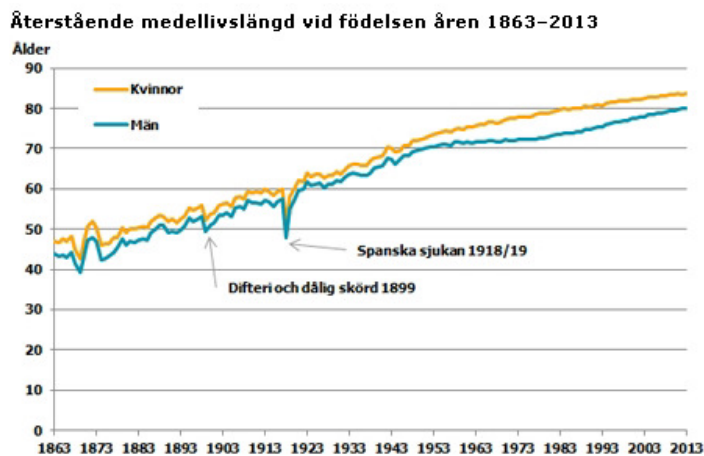
Ett av åren fick Amira en värdeminskning med 12 136 kr. Ett annat av åren däremot blev det en värdeökning med 59 573 kr; se också här i tabellen.

Prognosappen en snabbväg

Det går också att få en prognos via myndighetens *pensionsprognos-app*. Gå långt ner till höger på hemsidans startside till rubriken *Om webbplatsen*. Välj sedan Appar för din pension → pensionsprognosappen. Appen finns både för iPhone och för android.

Ökad livslängd. Ny riktålder?

Livslängden ökar i Sverige. Diagrammet nedan visar en fördubbling på de senaste 150 åren (Källa: Statistiska centralbyrå).

Uppgifterna nedan är från Pensionsmyndigheten. De ger en mer detaljerad bild för de senaste årtiondena.

Årskull	Fyller 65 år	Förväntad livslängd vid 65
1960	2025	86 år och 3 månader
1970	2035	87 år och 3 månader
1980	2045	88 år och 1 månad
1990	2055	88 år och 10 månader
2000	2065	89 år och 7 månader

Kanske blir det en högre åldersgräns än 65 år och ett längre arbetsliv

Den ökande livslängden ger pensionssystemet problem. En diskussion om detta finns i utredningen SOU 2013:25 *Åtgärder för ett längre arbetsliv*. Bland annat föreslås att den nuvarande åldersgränsen 65 år från år 2019 höjs till 66 år. I framtiden kan den kanske höjas ännu mer. Ett längre arbetsliv kan vara på gång. Ett specialord för huvuduttagsåret är *riktålder*.

Om du fortsätter arbeta

Du kanske fortsätter att arbeta efter det att du börjat ta ut pension. Du har rätt att göra det tills du fyller 67 år. Är du och din arbetsgivare överens kan du fortsätta ännu längre. I den utredning jag nämnde på förra sidan talas det om att åldersgränsen för rätt att stanna kvar i anställning höjs till 69 år.

Resultatet av fortsatt arbete svårbedömt

Fortsätter du att arbeta läggs nya pensionsrätter till din pensionsbehållning. De kan öka behållningen eller minska en negativ utveckling av den. Tyvärr kan det också i vissa fall bli så att fortsatt arbete inte alls ökar din pension. En förklaring till detta ligger i systemets komplicerade regler.

Det kan alltså vara svårt att se hur fortsatt arbete påverkar pensionen. Så här säger Ingemar Eriksson, ledare för en pensionsutredning, i en intervju i Dagens nyheter:

Det är så gott som omöjligt att jämföra hur mycket pengar man skulle ha kvar efter skatt om man ska bli pensionär eller fortsätta att arbeta. Vi har jobbat i ett halvår med att försöka förstå hur reglerna ser ut – och vi är ändå inte riktigt säkra på att vi begriper dem.

Jobbskatteavdraget

Man ska inte glömma att detta avdrag finns också för den som arbetar efter fyllda 65 år. Det är dessutom mycket större än avdraget för yngre arbetande.

Elin jobbar full tid det år hon fyller 65. Lönen är 300 000 kr. Hon fortsätter att arbeta ett par år till, med samma lön men utan att ta ut pension. Om skattesatsen 32 procent antas får vi år 2015 jobbskatteavdraget 22 764 kr före 65 års ålder och 30 000 kr därefter. Det är en skillnad på 7 236 kr, till glädje för Elin.

Om du flyttar utomlands

Rätten till svensk *allmän pension* kan gälla också om du bosätter dig i ett annat land. Utförliga regler finns på Pensionsmyndighetens hemsida pensionsmyndigheten.se; välj [För pensionärer](#) → [Bosatt utomlands](#). Valet ger menyn

Pension du kan ta med utomlands

Skatt för dig som bor utomlands

Ändra din utlandsadress

Levnadstintyg

Utbetalning till annat land

Jag tar kort upp några av reglerna.

Inkomstpension Tilläggspension Premiepension

Har du tjänat in till sådan pension har du rätt till den oavsett vilket land du bor i.

Garantipension

Garantipensionen är inte en intjänad pension utan en statligt finansierad utfyllnad för den som inte alls har någon annan pension eller bara en liten annan pension. Antalet år du bott i Sverige är en viktig faktor som avgör hur stor den kan bli.

Bor du utomlands kan du få den bara om det är i ett EU-land eller i Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz. I Kanada kan du få den under vissa förutsättningar. Fråga på Pensionsmyndigheten, 0771-776 776.

Levnadstintyg

Bor du utomlands med pension från Sverige får du varje höst ett intygsformulär och ett informationsbrev skickat till dig. Intyget ska godkännas av en myndighet i landet. Läs om detta via länken [Levnadstintyg](#) ovan.

Pensionsgrundande inkomst, PGI

Två slag av förvärsinkomst kan ingå 22

Också vissa sociala förmåner ingår 24

Golv och tak för förvärsinkomst 25

Golv och tak för pensionsgrundande inkomst 26

Två slag av förvärvsinkomst kan ingå

Två slag av förvärvsinkomst kan bli pensionsgrundande: Inkomst av *anställning* och inkomst av *annat förvärvsarbete*. En bra översikt finns på Skatteverkets hemsida skv.se. Sök i Sökrut an med texten [pgi](#). Klicka sedan på rubriken [Pensionsgrundande inkomst \(PGI\)](#).

Inkomst av anställning

Lön är förstås den viktigaste posten. Exempel på andra anställningsinkomster är:

- Skattepliktiga förmåner som fri bil, fri kost och fri bostad.
- Ersättningar för tillfälliga arbeten.

Eskil klipper en sommar gräset åt en av sina grannar. Han begär och får 1 200 kr. Han tar upp beloppet i sin självdeklaration året därpå.

- Arvoden som du kan få som ledamot i föreningar, styrelser, nämnder m.m.
Marus har under året suttit med i elva sammanträden med byggnadsnämnden i kommunen. Totalt rör det sig om 44 timmar à 126 kr = 5 544 kr.

Till inkomst av anställning räknas också *vissa sociala förmåner*. Du kan läsa om detta i nästa kapitel.

Inkomst av annat förvärvsarbete

Hit hör överskott av enskild näringsverksamhet som bedrivs *aktivt*.

När är en näringsverksamhet aktiv? Enligt Skatteverket krävs en arbetstid som svarar mot minst en tredjedel av en vanlig anställning på heltid. Men, tillägger man, ”En näringsverksamhet som bygger på din egen arbetsinsats är aktiv oavsett omfattningen eller antalet nedlagda timmar”. (Skatteverkets broschyr *Skatteregler för enskilda näringsidkare*).

Också vissa sociala förmåner räknas.

Har du inkomster från ett aktiebolag du driver räknas du som anställd.

Förvärvsinkomst under 1 000 kr räknas dig inte tillgodo

En liten inkomst från *en och samma* arbetsgivare räknas inte. Med "liten" menas en inkomst som är mindre än 1 000 kr. Detsamma gäller ett överskott i enskild näringsverksamhet som är mindre än 1 000 kr.

Erik 17 år gör under sommarlovet jobb åt två personer. Han får 850 kr respektive 990 kr. Ingen av inkomsterna räknas honom till godo när Skatteverket bestämmer hans pensionsgrundande inkomst, PGI.

När Erik av en tillfällighet hör om regeln tycker han att posten 990 kr känns särskilt förarglig. Det fattas ju bara 10 kr!

Avdrag i deklARATIONEN för vissa kostnader

Vissa kostnader ska dras av från förvärvsinkomsten. Vi går till den deklara-tionsblankett vi varje år fyller i. Närmare bestämt rutorna 2.1–2.4.

② Avdrag - Tjänst	Ange belopp i hela kronor
2.1 Resor till och från arbetet <i>Du får avdrag endast för den del som överskrider 10 000 kr. Fyll i totalbeloppet.</i>	
2.2 Tjänsteresor	
2.3 Tillfälligt arbete, dubbel bosättning och hemresor	
2.4 Övriga utgifter <i>Du får avdrag endast för den del som överskrider 5 000 kr. Fyll i totalbeloppet.</i>	

- *Ruta 2.1*

Belopp i rutan påverkar inte din pensionsgrundande inkomst.

- *Rutorna 2.2 och 2.4*

Summan av belopp i rutorna kan minska den inkomst som kan bli pensionsgrundande. Det sker i så fall med den del av summan som är större än 5 000 kr.

Amira har i ruta **2.2** angett tjänsteresa med 4 592 kr och i ruta **2.4** fört in övriga utgifter med 5 327 kr eller sammanlagt 9 919 kr. Skillnaden

$$9\,919\text{ kr} - 5\,000\text{ kr} = 4\,919\text{ kr}$$

minskar inkomsten.

- *Ruta 2.3*

Belopp i rutan påverkar inte din pensionsgrundande inkomst.

Inkomstbelopp avrundas nedåt

Årets förvärvsinkomst avrundas nedåt till närmaste 100-tal kr. Finns inkomst både av anställning och av annat förvärvsarbete avrundas varje belopp för sig.

Också vissa sociala förmåner ingår

Som förvärvsinkomst räknas också vissa sociala förmåner. Det är sådana förmåner som främst är till för att ersätta utebliven förvärvsinkomst. Reglerna finns i *Socialförsäkringsbalken* 59 kap. §§ 13 och 14. *Anm.*: Balk, gammalt svenskt ord för en stor lag. Exempel på andra balkar är Äktenskapsbalken, Föräldrabalken och Brottsbalken.

Om du är anställd

Viktigast av de sociala förmåner som räknas är

- Föräldrapenning.
- Sjukpenning.
- Inkomstrelaterad aktivitets- eller sjukersättning. *Anm.*: Det är förmåner till dem som har nedsatt arbetsförmåga. Tidigare kallades de förtidspension.
- Närståendepenning. *Anm.*: Ersättning (= sjukpenningen) till den som tar ledigt från arbetet för att vårda en svårt sjuk anhörig eller annan närstående.
- Dagpenning från arbetslöshetskassa.
- Aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Om du är enskild näringsidkare

Sjukpenning är här den viktigaste sociala förmån som räknas.